

План діяльності Фонду державного майна України на 2013-2015 роки

1. Місія Фонду державного майна України

Реалізація державної політики відповідно до рішень вищих органів державної влади у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності, які належать до сфери управління Фонду державного майна України (далі – Фонд), а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності.

2. Аналіз поточної ситуації у сфері діяльності Фонду державного майна України

Основні стратегічні цілі та завдання Фонду визначені законами України «Про Фонд державного майна України», «Про Державну програму приватизації», про Державний бюджет України на відповідний рік, іншими актами законодавства, положеннями Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», щорічним посланням Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України, а також іншими рішеннями вищих органів влади щодо впровадження реформ.

Згідно із Законом України від 13 січня 2012 р. № 4335-VI «Про Державну програму приватизації» метою Державної програми приватизації на 2012-2014 роки (далі – Програма) є сприяння оптимізації частки державного сектору економіки в умовах ринку, підвищення ефективності економіки та посилення її конкурентоспроможності. Програма виконується у три послідовні етапи: I етап – I півріччя 2012 року; другий етап - II півріччя 2012 року - 2013 рік; третій етап – до кінця 2014 року.

Програмою встановлено, що завдання першого етапу (I півріччя 2012 року) полягали в оновленні нормативно-правової бази з питань приватизації та підготовці переліків та самих об'єктів до приватизації у 2013 році. Під час другого етапу (II півріччя 2012 року - 2013 рік) необхідно завершити продаж об'єктів малої і масової приватизації та об'єктів, приватизація яких розпочалася до набрання чинності Програмою.

У процесі реалізації цих програмних документів головні зусилля Фонду були сконцентровані на таких важливих напрямках:

- удосконалення приватизаційного законодавства та завершення правового врегулювання діяльності Фонду державного майна;
- активізація процесів приватизації;
- підвищення ефективності управління державним майном.

У лютому 2012 року набрали чинності закони України від 13 січня 2012 р. № 4335-VI «Про Державну програму приватизації », від 13 січня 2012 р. № 4336-VI «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації щодо реалізації положень Державної програми приватизації на 2012-2014 роки».

9 грудня 2011 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про Фонд державного майна України», в якому чітко визначені місце, повноваження, завдання та функції Фонду у сучасних умовах реформування економіки.

Прийняті закони створили необхідні умови для завершення приватизації як широкомасштабного соціально-економічного проекту трансформації державної власності, удосконалення процедур приватизації, забезпечення її відкритості та прозорості, спрощення та прискорення цих процесів з метою оптимізації частки державного сектору економіки до рівня розвинених країн Європи.

Для впровадження в дію законів з питань приватизації проведена ґрунтовна робота з оновлення та вдосконалення відповідної нормативно-правової бази, підготовки підзаконних актів, які регулюють механізми проведення приватизації. У результаті Фондом підготовлено 41 нормативно-правовий документ: 7 постанов Кабінету Міністрів України, 34 накази Фонду та спільні документи Фонду з іншими центральними органами виконавчої влади.

Крім цього, з метою реалізації Закону України «Про Фонд державного майна України» розроблено 2 постанови Кабінету Міністрів України та 9 наказів Фонду державного майна України.

Завдяки вжитим заходам протягом 2012 року спостерігалася активізація приватизаційних процесів.

Зокрема, Фондом протягом звітнього періоду запропоновано до продажу на конкурсах 54 пакети акцій акціонерних товариств (далі – АТ) загальною початковою вартістю 2,255 млрд грн. За результатами проведених конкурсів укладено 30 договорів купівлі-продажу пакетів акцій АТ на загальну суму 5,725 млрд грн. Всі без винятку пакети акцій були продані з перевищенням ціни продажу над початковою. Загальна сума перевищення за укладеними договорами становить майже 200 млн грн. Причому, у 2012 році продано понад 55% із запропонованих до продажу пакетів акцій. Результативним був кожен другий конкурс. Це найвищий показник за всі роки приватизації.

Крім того, на постійній основі забезпечено інформування інвесторів та громадськості про плани органів приватизації щодо продажу об'єктів. Фондом започатковано on-line трансляції продажу пакетів акцій на конкурсах. Вдалося продати об'єкти, які довго не продавалися.

На фондових біржах у звітному періоді пропонувалося до продажу 115 пакетів акцій 109 АТ загальною номінальною вартістю 889,417 млн грн. За підсумками торгів протягом 2012 року на фондових біржах продано **37** пакетів акцій загальною вартістю за укладеними контрактами 118,622 млн грн.

Основними причинами, що стримували процес приватизації об'єктів державної власності груп А, Д та Ж у 2012 році, у тому числі разом із земельними ділянками, були:

- відсутність попиту на більшість з цих об'єктів, їх інвестиційна непривабливість, оскільки органи, уповноважені управляти державним майном, пропонують до приватизації, переважно, непривабливі об'єкти;

- складність та довготривалість процедури виготовлення, погодження та затвердження документації із землеустрою; відсутність заяв на конкурс з залучення виконавців робіт із землеустрою; відмова у виготовленні технічної документації із землеустрою на земельну ділянку, на якій розташований об'єкт приватизації; неможливість виділення земельної ділянки (земельна ділянка знаходиться в зоні зелених насаджень спеціального призначення, що потребує внесення змін до генерального плану міста; об'єкт розташований на межі земель, які знаходяться в загальному користуванні (проходить дорога), та серед земель приватної власності).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» встановлено планове завдання з надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету обсягом 10,0 млрд грн.

За 2012 рік від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації, надійшло та перераховано до державного бюджету 6,763 млрд грн.

Виконання завдань з надходження коштів насамперед залежить від передачі, в достатніх обсягах, уповноваженими органами управління до Фонду об'єктів на приватизацію, але ситуація, що склалася навколо цього питання, є вкрай критичною. Деякі органи управління не тільки не надають пропозицій щодо нових об'єктів приватизації, а й відкликають раніше надані пропозиції.

Крім того, протягом останніх років уповноважені органи управління не надають Фонду пропозицій щодо передприватизаційної підготовки підприємств, метою якої є підвищення вартості об'єктів приватизації, їх інвестиційної привабливості та ліквідності, забезпечення конкурентного середовища, запобігання монополізації товарних ринків.

Таке ставлення уповноважених органів управління не дозволило в повному обсязі забезпечити надходження коштів від приватизації до Державного бюджету у 2012 році та ставить під загрозу їх виконання у 2013 та 2014 роках.

Враховуючи ситуацію, що склалася, Фонд неодноразово звертався до Кабінету Міністрів України щодо спонукання відповідних уповноважених органів управління надавати Фондові пропозиції з передачі об'єктів на приватизацію з метою додаткових надходжень до Державного бюджету в 2012 році та виконання річних планів у 2013-2014 роках та до Міністра фінансів України з проханням підтримати звернення Фонду до Кабінету Міністрів України із зазначеного питання. Фонд ініціював у серпні 2012 року звернення до Прем'єр-міністра України щодо надання відповідними уповноваженими органами управління Фонду пропозицій з формування переліку об'єктів, що належать до групи Г.

Відповідно до індикативних показників доходів загального фонду Державного бюджету України на 2012 рік, розробленого Міністерством фінансів України, планове завдання з надходження дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності, на 2012 рік становить 276,059 млн грн.

Згідно з інформацією, наданою Державною казначейською службою України, станом на 29.12.2012 до бюджету **перераховано дивіденди**, нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності, загальною сумою **575,307 млн грн**, що становить 208,4 % планового завдання.

Перевиконання планових показників надходження дивідендів до державного бюджету в поточному році відбулося завдяки:

– значному посиленню контролю з боку Фонду як органу, що здійснює контроль за правильністю та своєчасністю надходження дивідендів до державного бюджету, за прийняттям рішення про нарахування та сплатою суб'єктами господарювання дивідендів та здійснення низки заходів для забезпечення виконання суб'єктами господарювання статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» в частині зобов'язання щодо сплати господарськими товариствами, 50 і більше відсотків акцій (часток, паїв) яких перебувають у статутних капіталах господарських товариств або частка держави в яких становить 100 відсотків, дивідендів до державного бюджету;

– ухваленню та реалізації правильних та виважених управлінських рішень, в тому числі наглядовими радами товариств і загальними зборами акціонерів, постійній співпраці з менеджментом товариств;

– отриманню основними платниками дивідендів значного чистого прибутку (ПАТ «Одеський припортовий завод», ВАТ «Турбоатом», ВАТ «Дніпроенерго», ПАТ «Луганськгаз», ПАТ «Дніпропетровськгаз», ПАТ «Західенерго», ПАТ «Миколаївобленерго», ПАТ «Дніпрообленерго» тощо).

З метою підвищення ефективності управління корпоративними правами держави Фонд протягом 2011-2012 років оновив склад органів управління акціонерних товариств, залучивши до роботи фахівців високого професійного рівня, які пройшли навчання відповідного напрямку та мають сертифікат на здійснення функцій з управління корпоративними правами держави.

Наглядові ради в акціонерних товариствах, функції з управління якими належать органам приватизації (крім тих, які перебувають у стадії санації чи ліквідації), сформовані у повному складі. Протягом 2011-2012 років було оновлено склад 28 наглядових рад акціонерних товариств (які перебувають в управлінні центрального апарату Фонду), з державною часткою у статутному капіталі понад 50%.

Основна проблема реалізації державної політики щодо управління об'єктами державної власності у сфері діяльності Фонду – забезпечення участі Фонду у проведенні загальних зборів акціонерів товариств, що не узгодили свою діяльність із вимогами законів України «Про акціонерні товариства» та «Про холдингові компанії в Україні».

Основні фактори, що не дозволили акціонерним товариствам, у статутних капіталах яких є державна частка, узгодити свою діяльність у 2012 році із вимогами Закону України «Про акціонерні товариства»:

відсутність грошових коштів на організацію та проведення зборів;

введення процедури санації акціонерних товариств, стосовно яких відбувається провадження справи про банкрутство;

блокування іншими акціонерами рішення про узгодження діяльності товариств із вимогами законодавства на загальних зборах внаслідок відсутності вирішального впливу Фонду як власника корпоративних прав держави;

зволікання керівництва товариств внаслідок відсутності вирішального впливу Фонду державного майна як власника корпоративних прав держави.

Крім цього, станом на 31.12.2012 Фондом забезпечено надходження коштів до державного бюджету від **оренди державного майна** у сумі **1060,33 млн грн**, що становить 127,2 % річного планового завдання (планове завдання – 830 млн грн).

Виконання планових показників відбулося, у тому числі за рахунок погашення заборгованості з орендної плати за минулі роки у розмірі 15,905 млн грн та сплати орендної плати ПрАТ “Кримський Титан” за минулі періоди відповідно до мирових угод, затверджених ухвалами господарського суду м. Києва від 24.01.2012 по справах № 30/187 та № 30/186, у розмірі 63,2 млн грн.

У минулому році в процесі приватизації державного майна системного характеру набули проблемні питання, пов’язані з невиконанням уповноваженими органами управління вимог Указу Президента України від 19 березня 2002 року № 267 “Про організаційні заходи з підготовки об’єктів права державної власності до приватизації” в частині ненадання пропозицій щодо проведення передприватизаційної підготовки, а також невирішення питання стосовно передачі функцій управління майном підприємств агропромислового комплексу.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» встановлено планове завдання з надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету обсягом 10,9 млрд грн, надходження від орендної плати за користування державним майном заплановано в обсязі 835 млн грн.

Відповідно до Національного плану дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ Фондом забезпечено видання нормативно-правових актів, передбачених законами України «Про Державну програму приватизації» та «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації щодо реалізації положень Державної програми приватизації на 2012 – 2014 роки», створена повна і взаємоузгоджена нормативно-правова база реалізації завдань, встановлених Фонду в межах його компетенції.

Таким чином, Фондом у 2011-2012 роках, в межах своєї компетенції, створено передумови досягнення у 2013-2015, як і в 2011-2012 роках, планових показників щодо надходження коштів до державного бюджету, а також стратегічних цілей та завдань відповідно до рішень вищих органів влади.

У результаті реформ, започаткованих Президентом України, у державній власності мають залишитися лише ті об’єкти, які забезпечують виконання державою своїх основних функцій і гарантують національну й економічну безпеку.

Однак, на сьогодні, не ухвалено змін до переліку об’єктів, заборонених до приватизації. У чинному переліку заборонених міститься 1492 об’єкти. У відповідному законопроекті про внесення змін до переліку об’єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, який в черговий раз опрацьовується органами виконавчої влади, пропонується заборонити до приватизації 299 об’єктів. До речі, відповідно до завдань Національного плану дій на 2012 рік щодо впровадження реформ, перелік заборонених до приватизації об’єктів мав бути скороченим відповідно до внесених змін до приватизаційного законодавства, яке значно звузило перелік критеріїв віднесення об’єктів до заборонених до приватизації.

Практика свідчить про недоцільність збереження у державній власності такої кількості об’єктів.

Ухвалення найближчим часом цього законопроекту є критично важливим для активізації процесу приватизації.